

**Česká školní inspekce
Liberecký inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIL-55/20-L

Název	Střední škola řemesel a služeb, Jablonec nad Nisou, Smetanova 66, příspěvková organizace
Sídlo	Smetanova 66, 466 01 Jablonec nad Nisou
E-mail	skola@sosjbc.cz
IČ	00140147
Identifikátor	600010481
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Martin Kubáč
Zřizovatel	Liberecký kraj
Místo inspekční činnosti	Smetanova 66, 466 01 Jablonec nad Nisou
Termín inspekční činnosti	3. 2. 2020 – 6. 2. 2020

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, se zaměřením na neúspěšnost žáků ve společné části maturitní zkoušky ve školních rocích 2016/2017 – 2018/2019.

Charakteristika

Střední škola řemesel a služeb, Jablonec nad Nisou, Smetanova 66, příspěvková organizace (dále „škola“) je jedinou střední odbornou školou v regionu nabízející prioritně střední vzdělání s výučním listem v oblasti sklářství, bižuterní výroby, zlatnictví a služeb. Realizace

oborů vzdělání Sklář - výrobce a zušlechťovatel skla, Bižuterní výroba, Výrobce bižuterie a dekorativních předmětů a Zlatník a klenotník je ojedinělá v rámci České republiky.

K datu inspekční činnosti se ve střední škole vzdělávalo 201 žáků (cca 29 % z nejvyššího povoleného počtu žáků ve škole). Celkem 164 žáků navštěvovalo obory vzdělání s výučním listem, 37 žáků se vzdělává v denní formě nástavbového oboru Podnikání zakončeného maturitní zkouškou. Od poslední inspekční činnosti v roce 2016 došlo z důvodu nezájmu uchazečů k utlumení vzdělávání v oboru Obchodník a v dálkové formě oboru Podnikání (žáci konali maturitní zkoušku ještě v roce 2019). Pokračuje tak dlouhodobý pokles počtu žáků (od poslední inspekční činnosti o 37 %), na který má vedle demografického vývoje významný vliv také změna oborové nabídky školy vycházející z koncepčních záměrů zřizovatele.

K termínu inspekční činnosti škola nevzdělávala v maturitním oboru žáky se speciálními vzdělávacími potřebami ani žáky-cizince. Jeden žák se vzdělával podle individuálního vzdělávacího plánu z jiných závažných důvodů.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel vede školu od r. 2015. Z koncepčních záměrů je patrné, že prioritami rozvoje školy, které se daří postupně realizovat, jsou zejména propojování teoretické výuky s praxí, mezioborová propustnost, zkvalitňování materiálních podmínek vzdělávání a rozvíjení spolupráce se sociálními partnery. Od poslední inspekční činnosti se však škole nepodařilo snížit neúspěšnost žáků při ukončování vzdělávání maturitní zkouškou (dále „MZ“). Na základě vyhodnocení silných a slabých stránek a analýzy nepříznivých výsledků žáků ve společné části MZ stanovil ředitel opatření ke zlepšení stavu. Přijatá opatření obsahují konkrétní postupy, např. zajištění pedagogické intervence a pravidelného doučování a využití interních evaluačních nástrojů (snižování absence, individuální pohovory se žáky s cílem zvýšit jejich motivaci k učení, průběžná analýza výsledků vzdělávání, zefektivnění marketingové strategie, aj.). Dopad těchto opatření na zlepšení výsledků vzdělávání žáků bude možné zhodnotit objektivně až po delším časovém období.

Nastavená organizační struktura zajišťuje rovnoměrné rozvržení kompetencí mezi jednotlivé pedagogické pracovníky a jejich participaci na chodu školy. Ředitel delegoval část kompetencí na své zástupce pro teoretickou a praktickou výuku. Ti se podílejí na sjednocení vzdělávacích postupů, tvorbě koncepčních materiálů i sdílení informací v rámci pravidelných porad vedení. Kontrolní a hospitační činnost je realizována ředitelem školy i jeho zástupci, ve výuce hospitují intenzivněji v oblasti profilace školy (odborné předměty, praktické vyučování). Hospitační činnost v předmětech společné části MZ vykonává především zástupkyně ředitele školy. Z rozhovorů s pedagogy vyplynulo, že závěry z hospitační činnosti jsou s nimi projednávány individuálně. Pro účinnou aplikaci vzdělávacích strategií na úrovni školy chybí projednávání obecných poznatků z hospitační činnosti v rámci pedagogické rady nebo metodických orgánů.

Vzdělávání v maturitním oboru vzdělání probíhá podle platného školního vzdělávacího programu. Využití disponibilní časové dotace odpovídá charakteru nástavbového oboru a přispívá k naplňování profilu absolventa. Rovnoměrně je posíleno vzdělávání v předmětech společné části MZ i odborného vzdělávání.

Vzdělávání v předmětech společné části MZ zajišťují čtyři odborně kvalifikovaní učitelé s příslušnou předmětovou specializací, kteří ve škole působí dlouhodobě. V rámci plánovitého dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků se v posledních dvou školních

rocích vyučující předmětů společné části MZ účastnili vzdělávání v oblasti inkluze či organizačního zajištění MZ, méně se však vzdělávali v oblasti inovativních forem a metod výuky.

Podpora žákům s potřebou podpůrných opatření v hodnoceném období spočívala v jejich včasné identifikaci a dodržování doporučení školských poradenských zařízení. Při zajištění péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracovala výchovná poradkyně s ostatními pedagogy. Žákům ohroženým školní neúspěšností je nabízena systematická pomoc prostřednictvím skupinového doučování i individuálních konzultací. V případě aktivního zájmu žáků se daří podpořit jejich studijní úspěšnost. Od poslední inspekční činnosti přetrvává problém vysoké absence některých žáků ve vzdělávání, jenž škola řeší za součinnosti výchovné poradkyně a metodika prevence s vedením školy v souladu s nastavenými pravidly.

Materiální podmínky pro jazykové vzdělávání umožňují výuku cizích jazyků, její názornost byla dostatečně zvyšována užitím vhodných pomůcek či moderní didaktické techniky. Pro podporu poslechu s porozuměním byla využívána obvyklá audiotechnika. Pro výuku matematiky jsou k dispozici běžné učební pomůcky (modely, učební texty, sbírky úloh atp.). Výuka českého jazyka a literatury je realizována v prostorné učebně zaměřené na uvedený předmět s možností využití prezentační techniky a beletristické knihovny. Využívány jsou učebnice, čítanky, pracovní listy, encyklopedie. Pozitivem je dostupnost některých názorných výukových materiálů na webu školy.

Přijímání do maturitního oboru vzdělání probíhá na základě hodnocení prospěchu v předchozím vzdělávání a výsledků jednotné přijímací zkoušky, která o pořadí uchazečů rozhoduje ze 77 %. V předchozích obdobích byli do maturitních oborů zpravidla přijati všichni uchazeči (ojediněle nebyli přijati z kapacitních důvodů). Z výsledků jednotné přijímací zkoušky konané v roce 2019 je zřejmé, že přijatí i nastoupivší uchazeči do nástavbového studia dosáhli v rámci příslušné skupiny oborů vzdělání v ČR mírně nadprůměrných výsledků. Výsledky jednotné přijímací zkoušky rovněž ukazují na výrazně rozdílnou míru studijních předpokladů jednotlivých žáků.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Výuka českého jazyka a literatury byla dobře připravená. Vyznačovala se partnerským přístupem k žákům, propojením všech složek předmětu, uplatněním mezipředmětových vztahů a sepětím s praktickým životem. Převládala frontální výuka, kombinovaná se samostatnou prací žáků, s cílem procvičit a upevnit vědomosti, znalosti, jazykové a literární dovednosti potřebné k přípravě na komplexní MZ. Důraz byl kladen na práci s textem a jeho literární, jazykový i stylistický rozbor. Vyučující vhodně využívala didaktickou techniku pro zvýšení názornosti, usilovala o zapojení žáků do vyvozování nového učiva, což se ne vždy dařilo. Zejména v maturitním ročníku bylo patrné, že žáci nemají zažitý aktivní přístup k výuce, jsou zvyklí na předávání hotových informací a poznatků ze strany učitele, projevují nízkou míru samostatnosti a iniciativy. Na kontinuitě průběhu vzdělávání se negativně projevovala i jejich zvýšená absence ve výuce.

Společným rysem všech sledovaných hodin cizích jazyků byla příjemná pracovní atmosféra. Vyučující anglického i německého jazyka preferovali využití frontální výuky v kombinaci s řízeným rozhovorem, kooperativní formy práce (práce ve dvojicích či skupinách) byly zařazovány s menší četností. V části hodin vedla převažující frontální činnost učitele k nerovnoměrnému zapojení žáků do vzdělávání. Žáci si rozšiřovali slovní zásobu, upevňovali znalost gramatických jevů, rozvíjeny byly zejména jejich receptivní řečové

dovednosti, tj. schopnost poslechu a čtení s porozuměním. Ve výuce anglického jazyka v maturitním ročníku vyučující vhodně vedla žáky k osvojení správných postupů k úspěšnému zvládnutí písemné práce v rámci MZ. Pro aktivizaci žáků byla využita didaktická hra (týmová soutěž). Jen ojediněle byl kladen důraz na podporu schopnosti samostatného mluveného projevu či schopnosti aplikovat znalosti gramatických jevů či slovní zásobu v běžné komunikační situaci. Ve výuce byla často účelně využita didaktická technika pro podporu názornosti probíraných jazykových prostředků i poslechu s porozuměním.

Žáci prokazovali rozdílnou úroveň jazykových kompetencí, výuka však nebyla obsahově či časově diferencována. Ve struktuře hospitovaných hodin byl opomíjen didaktický závěr vyučovací hodiny, tj. shrnutí probraného učiva, zhodnocení, zda bylo dosaženo stanoveného vzdělávacího cíle. Žáci nebyli zapojováni do evaluačních aktivit, např. prostřednictvím vzájemného hodnocení na základě předem stanovených kritérií či sebereflexe dosaženého učebního pokroku.

Ve výuce matematiky učitelka využívala převážně frontální formu výuky v kombinaci se samostatnou prací žáků. Výklad byl jasně strukturovaný a srozumitelný, dobře podpořený četným užitím grafických znázornění. Účelně byly využity mezipředmětové vztahy. Důraz byl vhodně kladen i na užití správné matematické symboliky jako prevence chybovosti. Žáci byli důsledně vedeni k uplatnění logického myšlení. Učitelka usilovala o jejich zapojení, podporovala jejich iniciativu vhodnými motivačními nástroji, přesto přibližně ve třetině výuky byli žáci pasivní a soustředili se jen na opis řešení úloh z tabule. Na podněcující otázky učitelky reagovali zpravidla jen jednotlivci, převážně s nimi také učitelka vedla dialog. Pokud oslovila pasivní žáky, bylo z jejich reakcí patrné, že jejich zapojení do výuky či úspěšného samostatného řešení úloh většinou brání nedostatečné znalosti předešlého učiva, příp. i základních matematických postupů. Při samostatné práci se proto učitelka správně žákům individuálně věnovala a na tyto neznalosti reagovala. Chybělo důslednější využití závěrů vyučovacích hodin k utřídění poznatků, shrnutí učiva a hodnocení žáků.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Škola zjišťuje individuální výsledky vzdělávání žáků obvyklými způsoby (především písemné a ústní zkoušení), účelně o nich informuje žáky i rodiče prostřednictvím elektronické aplikace, osobně při třídních schůzkách či individuálních konzultacích, příp. v rámci výchovných komisí.

Analýzou výsledků vzdělávání byl zjištěn vysoký podíl žáků, kteří v prvním ročníku vzdělávání zahájí, ale v době stanovené příslušným vzdělávacím programem ho úspěšně nedokončí a MZ nezískají (nejčastěji ukončí vzdělávání již v prvním ročníku, příp. neuspějí u MZ nebo k ní nejsou připuštěni). V nástavbovém studiu byl vyšší podíl těchto žáků zejména v dálkové formě vzdělávání. Např. v maturitním ročníku 2019 uspělo ve společné části MZ přibližně 25 % žáků příslušného prvního ročníku denní formy, ale pouze 12 % žáků dálkové formy, obdobně v roce 2016 uspělo 27 % žáků příslušného prvního ročníku denní formy, ale jen 17 % žáků dálkové formy. Údaje dokládají, že motivovat žáky nástavbového studia k úspěšnému absolvování studia a podporovat je účinnou strategií prevence školní neúspěšnosti se škole nedaří. Dílčím pozitivem je, že se škole v denní formě vzdělávání daří podchytit část žáků neúspěšných v maturitních oborech, kteří pokračují ve vzdělávání ve škole v nematuritních oborech.

Výsledky žáků ve společné části MZ v letech 2017 – 2019 se výrazně lišily podle oborů vzdělání. Dobrých výsledků dosáhli žáci oboru vzdělání Obchodník, kteří maturovali

v letech 2018 a 2019. V obou rocích shodně ze šesti přihlášených žáků dva MZ nekonali kvůli neprospěchu na konci maturitního ročníku, zbývající čtyři žáci byli ve společné části MZ úspěšní. Hrubá neúspěšnost ve společné části MZ (podíl žáků neúspěšných u MZ nebo zkoušku nekonajících z celkového počtu přihlášených žáků) tak činila 33 %, což odpovídá průměrné neúspěšnosti v příslušné skupině oborů v rámci ČR.

Výsledky žáků nástavbového studia byly v letech 2017 – 2019 v rámci příslušné skupiny oborů vzdělání v ČR podprůměrné. Hrubá neúspěšnost činila průměrně 70 % (nejnižší byla v roce 2019 – 63 %), přičemž přibližně jen 20 % připadalo na žáky, kteří ve společné části MZ neuspěli, avšak 50 % tvořili žáci, kteří MZ nekonali pro neprospěch na konci maturitního ročníku. V příslušné skupině oborů v ČR neuspěje ve společné části MZ přibližně 30 % žáků. Žáci školy, kteří zkoušku konají, jsou tedy úspěšnější. Naopak podíl žáků zkoušku nekonajících je v dané skupině oborů v ČR přibližně 20 %, tedy výrazně nižší než ve škole. Z uvedeného srovnání a z analýzy výsledků je zřejmé, že zásadním faktorem ovlivňujícím hrubou neúspěšnost žáků je podíl žáků MZ nekonajících, a to zejména v dálkové formě vzdělávání. Např. v roce 2019 v denní formě vzdělávání činil podíl žáků nekonajících MZ přibližně 32 %, zatímco v dálkové formě to bylo 63 %. Dokončit vzdělávání v posledním ročníku dálkové formy vzdělávání, náročné na samostudium, se žákům nedaří. Není přitom ojedinělé, že na konci maturitního ročníku v této formě neprospěje a MZ nekoná žák, který předešlé ročníky absolvoval bez výrazných prospěchových problémů. Vedení školy tuto skutečnost registruje, podle jeho zjištění je příčinou většinou ztráta motivace žáků ve vyšších ročnících. Opatření k její podpoře (individuální pohovory atp.) nejsou dostatečně účinná. Ani opakování ročníku těmito žáky zpravidla nevede k úspěchu, v opakovaném ročníku opět neprospívají nebo u MZ neuspějí.

Z podrobných výsledků zkoušek společné části MZ vyplývá, že k neúspěšnosti žáků přispívají jejich nedostatečné výsledky v didaktických testech či písemných pracích z cizích jazyků, příp. ve zkoušce z matematiky, kterou však konají jen jednotlivci. V českém jazyce a literatuře bývají žáci až na výjimky úspěšní. Průměrné hodnocení klasifikačním stupněm je vesměs u žáků školy v českém jazyce a literatuře i v cizích jazycích lepší než průměr příslušné skupiny oborů vzdělání.

Vysoká absence žáků zaznamenaná při předešlé inspekční činnosti vykazuje příznivý klesající trend, v roce 2016/2017 byla průměrně 286 h na žáka, v roce 2018/2019 se snížila na 224 h na žáka. Také neomluvená absence se podařila významně snížit, ve srovnání s rokem 2016/2017 byla v roce 2018/2019 přibližně poloviční. Přes uvedené zlepšení zůstává absence žáků vysoká a je významným faktorem ovlivňujícím neúspěšnost žáků v průběhu vzdělávání; téměř v polovině tříd je zřejmá souvislost mezi vyšší absencí a horším průměrným prospěchem.

Škola se výsledky žáků v průběhu vzdělání i při jeho ukončování prokazatelně zabývá. Prioritou v hodnoceném období byly pro školu výsledky dosažené žáky konajícími MZ (tzv. čistá neúspěšnost), což se projevilo vysokým podílem žáků nekonajících zkoušku pro neprospěch na konci maturitního ročníku. V podpoře žáků ohrožených tímto neprospěchem a snížení jejich podílu má škola významnou příležitost ke zlepšení.

Žákům ohroženým školním neúspěchem jsou v souladu se strategií prevence školní neúspěšnosti nabízeny zejména individuální konzultace a doučování. Žáci nabízenou podporu využívají jen částečně, což snižuje její účinnost. Škola se správně zaměřila na vysokou absenci, zejména neomluvenou, což se příznivě projevilo v jejím snížení. Neomluvené hodiny jsou postihovány kázeňskými opatřeními, včetně podmíněného vyloučení, jejich výše se promítá do hodnocení chování žáků sníženými stupni. Ke snížení absence však přispělo zejména její důsledné projednávání se žáky a jejich zákonnými

zástupci např. ve výchovných komisích, při individuálních pohovorech atp. Další opatření realizovaná ve výuce (procvičování didaktických testů, analýza písemných prací a opakované vysvětlení nedostatečně zvládnutého učiva aj.) nebyla ve vztahu k výsledkům ve společné části MZ dostatečně účinná.

Závěry

Vývoj školy

- přetrvávající pokles počtu žáků ve škole
- utlumení vzdělávání v oborech vzdělání 66-41-L/01 Obchodník a v dálkové formě oboru 64-41-L/51 Podnikání

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- přijímání všech uchazečů do maturitních oborů vzdělání nevytváří předpoklady pro zvýšení úspěšnosti ve společné části maturitní zkoušky
- absence žáků negativně ovlivňuje jejich vzdělávací výsledky
- hrubá neúspěšnost žáků ve společné části maturitní zkoušky v nástavbovém studiu oboru vzdělání 64-41-L/51 Podnikání je vysoká
- velmi nízký je podíl žáků, kteří v dálkové formě vzdělávání v oboru 64-41-L/51 Podnikání získají maturitní zkoušku v době stanovené příslušným vzdělávacím programem, a zároveň vysoký je podíl žáků této formy, kteří nekonají maturitní zkoušku pro neprospěch na konci maturitního ročníku

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- zvýšit nároky kladené na uchazeče o vzdělávání v maturitních oborech, stanovit minimální hranici úspěšnosti v jednotné přijímací zkoušce jako podmínku pro přijetí
- důsledně realizovat komplexní opatření ke snížení absence žáků
- zaměřit se na posílení motivace a aktivního přístupu žáků ke vzdělávání, na důkladné procvičení a upevnění probraného učiva
- podat žádost o výmaz oboru vzdělání 64-41-L/51 Podnikání z rejstříku škol a školských zařízení
- vzhledem k nezájmu uchazečů zvážit žádost o výmaz oboru vzdělání 66-41-L/01 Obchodník z rejstříku škol a školských zařízení

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy ve lhůtě do 30 dnů odstranit nedostatky zjištěné při inspekční činnosti a přijmout adekvátní opatření k jejich prevenci a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jak byly nedostatky odstraněny a jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Liberecký inspektorát, Masarykova 801/28, 460 01 Liberec, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.l@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina č. j.: ZL-43/17-Š včetně přílohy, ze dne 31. 3. 2019
2. Výpis z rejstříku škol a školských zařízení – údaje o škole k termínu inspekční činnosti
3. Jmenování na vedoucí pracovní místo ředitele Střední školy řemesel a služeb, Jablonec nad Nisou, Smetanova 66, příspěvková organizace, ze dne 10. 2. 2015
4. Koncepce rozvoje školy, ze dne 2. 12. 2014
5. Strategický střednědobý plán 2015 – 2020, ze dne 25. 6. 2015
6. Výroční zprávy o činnosti školy za školní roky 2017/2018 a 2018/2019
7. Školní vzdělávací program maturitního oboru vzdělání vyučovaného ve školním roce 2019/2020
8. Školní řád, účinný ve školním roce 2019/2020
9. Plán hospitační a kontrolní činnosti pro školní rok 2019/2020, hospitační záznamy vedení školy, školní roky 2017/2018 – 2019/2020
10. Plán učebně – výchovné činnosti pro školní rok 2019/2020, srpen 2019
11. Záznamy z jednání pedagogické rady a metodických orgánů, školní roky 2018/2019 a 2019/2020
12. Rozvrh vyučovacích hodin tříd maturitního oboru vzdělání, školní rok 2019/2020
13. Doklady o ukončování vzdělávání maturitní zkouškou v letech 2017 – 2019 (vzorek)
14. Třídní knihy vedené elektronicky – školní roky 2018/2019 a 2019/2020
15. Personální dokumentace pedagogů vyučujících předměty společné části MZ – stav k termínu inspekční činnosti, plány dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků
16. Evidence žáků (školní matrika) maturitních oborů vzdělání včetně údajů o výsledcích vzdělávání žáků - školní roky 2016/2017 – 2019/2020
17. Zhodnocení a přijímání opatření při neúspěchu u maturitních zkoušek – evaluační materiál školy, stav k termínu inspekční činnosti
18. Doklady o přijímání uchazečů do maturitních oborů vzdělání – školní rok 2018/2019, výkazy o přihlášených a přijatých uchazečích do 1. ročníku denní formy vzdělávání ve středních školách a konzervatořích S 5-01 k 31. 5. 2015 – 2019
19. Dokumentace výchovného poradce a metodika prevence vedená k termínu inspekční činnosti
20. Inspekční zpráva čj. ČŠIL-613/16-L, ze dne 21. 11 2016

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Liberecký inspektorát, Masarykova 801/28, 460 01 Liberec, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.l@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Jitka Šafaříková, školní inspektorka
vedoucí inspekčního týmu

Jitka Šafaříková v. r.

Ing. Jindra Malíková, školní inspektorka

Jindra Malíková v. r.

Ing. Pavel Čámský, školní inspektor

Pavel Čámský v. r.

V Liberci 20. 2. 2020

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Mgr. Martin Kubáč
ředitel školy

Martin Kubáč v. r.

V Jablonci nad Nisou 6. 3. 2020